

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ЗВІТ
ЦЕНТРУ ЗАОЧНОЇ, ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА
ВЕЧІРНЬОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ
за підсумками **2016** року

Суми 2016

1 Узагальнена структура

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання (ЦЗДВН) за своїми функціональними напрямками роботи в університеті поділяється на:

- деканат по роботі зі студентами заочної форми навчання
- деканат по роботі зі студентами дистанційної форми навчання
- відбіркова комісія з питань вступу на навчання та з питань переводів (поновлень)
- група з організації відкритих освітніх електронно-дистанційних програм
- методичний відділ

В складі інститутів (факультетів) введено посади заступників директорів (деканів) з заочно-дистанційної форм навчання, які в тому числі входять до складу Ради з якості ЦЗДВН.

У 2016 р. відбувся значний перерозподіл ліцензованих обсягів за **заочною формою навчання:**

- За освітнім рівнем «бакалавр» відбувається підготовка фахівців за 19-ма спеціальностями.
- За ОКР «спеціаліст» у поточному році оголошено підготовку за 10-ма спеціальностями.
- За освітнім рівнем «магістр» здійснюється підготовка за 33-ма спеціальностями, що на дві більше у порівнянні з минулорічним періодом.

За дистанційною формою навчання відбувається підготовка за 14-ма спеціальностями бакалавратури.

Динаміка відкриття спеціальностей (освітніх програм) за заочною та дистанційною формою навчання у співставленні з денною формою представлена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Кількість спеціальностей за заочною (дистанційною) формою

Освітній рівень (ОКР)	Денна форма навчання		Заочна форма навчання		Дистанційна форма навчання	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Бакалавр	27	33	18	19(+1)	13	14(+1)
Спеціаліст	22	6	12	10(-2)	8	8
Магістр	37	47	31	33(+2)	2	6(+4)

Для формування контингенту студентів за всіма освітніми рівнями протягом 2016 року проведено **широке коло профорієнтаційних заходів:**

- 1) Виїзні презентації університету
- 2) Участь у міжрегіональній виставці «Освіта та кар'єра» м.Кременчук (у лютому та листопаді 2016 року)
- 3) **2 червня 2016 року** на базі СумДУ сумісно з Департаментом освіти і науки Сумської облдержадміністрації організовано Всеукраїнський науково-практичний семінар «Інноваційні технології в освіті» за участю більше 100 представників технікумів, коледжів, ПТНЗ та підприємств України.
- 4) **26 жовтня 2016 року** на базі Шосткінського інституту та **7 грудня 2016 року** на базі Конотопського інституту організовано та проведено Регіональний науково-практичний семінар «Інноваційні ІТ-технології в освіті на навчально-виробничому процесі» з загальною кількістю учасників семінару близько 200 осіб.

2 Дистанційна форма навчання

У 2015/2016 н.р. році за дистанційною формою велась підготовка по **14** україномовних та **7** російськомовними напрямами підготовки. При підготовці спеціалістів в наявності **8** україномовних. При підготовці магістрів - **6** україномовних курси та **1** російськомовний (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1- Впровадження дистанційної форми навчання

		2015	2016	2017 (план)
Бакалавр	заочна форма	18	19	19
	дист. форма(укр)	13	14 (+1)	15
	дист. форма(рос)	8	7 (-1)	7
	дист. форма(англ)	0	0	3
Спеціаліст	заочна форма	12	10	0*
	дист. форма(укр)	8	8	0
	дист. форма(рос)	4	0	0
Магістр	заочна форма	31	33	32
	дист. форма(укр)	2	6(+4)	15**
	дист. форма(рос)	0	1(+1)	4

* – у зв'язку з ліквідацією ОКР «Спеціаліст» у 2017 році не буде оголошуватись прийом;

** – переведення контингенту студентів-дистанційщиків з ОКР «Спеціаліст» на рівень «Магістр» у 2017 році.

Підготовка за **дистанційною формою** ведеться за наступними спеціальностями (освітніми програмами) / напрямами:

- освітній рівень бакалавр:
 - 051 Економіка (освітня програма «Економіка і бізнес») / Економіка підприємства;
 - 061 Журналістика (освітня програма «Журналістика») / Журналістика;
 - 072 Фінанси, банківська справа та страхування (освітня програма «Фінанси та облік») / Фінанси та кредит;

- 073 Менеджмент (*освітня програма «Менеджмент»*) / Менеджмент організацій;
- 075 Маркетинг (*освітня програма «Маркетинг»*) / Маркетинг;
- 081 Право (*освітня програма «Право»*) / Правознавство;
- 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології:
 - (*освітня програма «Інформатика»*) / Інформатика;
 - (*освітня програма «Інформаційні технології проектування»*) / Комп'ютерні науки;
- 131 Прикладна механіка (*освітня програма «Прикладна механіка»*) / Інженерна механіка;
- 133 Галузеве машинобудування (*освітня програма «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів»*) / Машинобудування;
- 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (*освітня програма «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»*) / Електротехніка та електротехнології;
- 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (*освітня програма «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»*) / Системна інженерія;
- 171 Електроніка (*освітня програма «Електронні системи»*) / Електронні пристрої та системи;
- 183 Технологія захисту навколишнього середовища (*освітня програма «Технологія захисту навколишнього середовища»*) / Екологія, охорона НС та ЗП;
- освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст:
 - 051 Економіка (*освітня програма «Економіка підприємства»*) / Економіка підприємства;
 - 072 Фінанси, банківська справа та страхування (*освітня програма «Фінанси та кредит»*) / Фінанси та кредит;
 - 073 Менеджмент (*освітня програма «Менеджмент організацій і адміністрування»*) / Менеджмент організацій і адміністрування;

- 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології (*освітня програма «Інформатика»*) / Інформатика;
 - 131 Прикладна механіка (*освітня програма «Прикладна механіка»*) / Гідравлічні машини, гідроприводи та гідропневмоагрегати;
 - 133 Галузеве машинобудування (*освітня програма «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів»*) / Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів;
 - 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка (*освітня програма «Електротехнічні системи електроспоживання»*) / Електротехнічні системи електроспоживання;
 - 183 Технологія захисту навколишнього середовища (*освітня програма «Технологія захисту навколишнього середовища»*) / Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування
- освітній рівень магістр:
 - 051 Економіка (*освітня програма «Економіка підприємства»*) / Економіка підприємства;
 - 072 Фінанси, банківська справа та страхування (*освітня програма «Фінанси та кредит»*) / Фінанси та кредит;
 - 122 Комп'ютерні науки та інформаційні технології:
 - (*освітня програма «Інформатика»*) / Інформатика;
 - (*освітня програма «Інформаційні технології проектування»*) / Комп'ютерні науки;
 - 133 Галузеве машинобудування (*освітня програма «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів»*) / Машинобудування;
 - 151 Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології (*освітня програма «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології»*) / Системна інженерія.

Станом на 1.12.2016р. СумДУ має 39 угод про створення Територіальних центрів дистанційних комунікацій (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Загальна кількість ТЦДК по рокам

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ТЦДК	16	17	32	36	38	39

3. Впровадження Масових відкритих онлайн курсів

У квітні 2016 року Сумським державним університетом започатковано проект масових відкритих онлайн-курсів (МВОК). В основі концепції розвитку проекту МВОК лежить реалізація сучасних освітніх принципів відкритості освіти, рівності усіх учасників навчального процесу, інтернаціоналізації освітніх систем і глобалізації освітнього простору. Такі курси передбачають використання новітніх інформаційних технологій для організації мобільності навчання, відкритий доступ до навчальних матеріалів та безкоштовне вивчення дисциплін.

Впровадження проекту зі створення масових відкритих онлайн-курсів (у СумДУ ставить за мету забезпечення вільного безкоштовного доступу до електронних навчально-методичних матеріалів усіх зацікавлених осіб, які не є студентами університету; можливість апробації та використання неklasичних форм навчального процесу; передбачають диференційовану систему сертифікації результатів навчання, в залежності від категорії слухачів та мети навчання.

Головними завданнями реалізації проекту МВОК СумДУ виступають:

- створення додаткових умов для розвитку сучасних технологій e-learning в університеті;
- розширення сфер впливу освітньої спільноти СумДУ у наданні навчальних послуг в Україні та закордоном, незалежно від місця проживання чи рівня освіти слухача курсів;
- апробація новітніх освітніх та педагогічних технологій організації самостійної та групової навчальної роботи;

- забезпечення відкритого доступу до розроблених дистанційних курсів широкому контингенту слухачів та потенційних абітурієнтів університету;
- розробка нових міждисциплінарних курсів з їх поетапним виведенням на платформу МВОК;
- організація курсів підготовки до ЗНО з використанням он-лайн технологій.

Реалізація проекту МВОК відбувається за трьома ключовими напрямками: забезпечення підготовки до ЗНО випускників шкіл; створення передумов для залучення студентів до навчання за програмами паралельної освіти; залучення широкого кола осіб до навчання за академічними та міждисциплінарними курсами з подальшим вступом до СумДУ.

Паралельно з розміщенням академічних онлайн-курсів у відкритому доступі університетом започатковано щорічний конкурс з розроблення електронного контенту МВОК. Метою конкурсу є визначення кращих концепцій (ідей) МВОК, що можуть бути запропоновані широкому контингенту слухачів та потенційних абітурієнтів, а також використовуватися у навчальному процесі. Ідея МВОК може стосуватися онлайн-курсів для програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців за різними освітніми рівнями, онлайн-курсів для підготовки до ЗНО, онлайн курсів для самоосвіти, курсів підвищення кваліфікації викладачів та посилення професійної компетентності широкого контингенту слухачів, міждисциплінарних та науково-популярних курсів.

У 2016 році за результатами конкурсу конкурсною комісією сформовано перелік з 21-го онлайн-курсу, які рекомендовані до розроблення та подальшого використання у відкритому доступі. Процес розробки та атестації таких курсів відбувається за існуючими алгоритмами дистанційної форми навчання та триває до березня 2017 року. В подальшому розроблені курси будуть розміщені на платформі проекту «Екзамнаріум».

Ключові етапи реалізації проекту МВОК у 2016 році представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 - Етапи реалізації проекту МВОК у 2016 році

№	Напрямок діяльності	Зміст виконаних завдань	Виконавці	Період виконання
1	Впровадження проекту «Екзаменаріум»	Доопрацювання електронних навчальних курсів для розміщення у відкритому доступі за напрямками підготовки «Менеджмент», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Право», «Маркетинг», «Економіка».	Викладачі університету, дистанційні курси яких рекомендовані до розміщення у відкритому доступі.	Січень-квітень 2016 року
		Розробка корпоративного стилю проекту, оновлення платформи для розміщення онлайн-курсів.	Група PR та реклами, ОМЦТЕН	Січень-березень 2016 року
		Розміщення доопрацьованих онлайн-курсів на платформі «Екзаменаріум» та їх тестування.	ОМЦТЕН, ЦЗДВН	Лютий-травень 2016 року
		Підготовка викладачів до супроводження відкритих онлайн-курсів, залучення викладачів курсів до створення інформаційного фону у соціальних мережах щодо унікальності, особливостей та переваг проекту «Екзаменаріум»	ОМЦТЕН, ЦЗДВН	3 лютого 2016 року
		Проведення та супровід рекламної кампанії проекту «Екзаменаріум» у вигляді організації прес-конференцій, розсилання прес-релізів, запису та поширення рекламних відео-матеріалів	ВІРД	Квітень-травень 2016 року
		Технічна та методична підтримка зареєстрованих слухачів проекту «Екзаменаріум» впродовж навчання	ЦЗДВН, ОМЦТЕН	Постійно, впродовж реалізації проекту
		Презентація проекту «Екзаменаріум» у рамках проведення «Дня науки».	ЦЗДВН, ОМЦТЕН	Травень 2016 року
		Підключення електронних курсів зареєстрованим учасникам проекту та початок їх вивчення.	ОМЦТЕН, ЦЗДВН	Травень 2016 року
		Супроводження відкритих	Викладачі	Червень-

№	Напрямок діяльності	Зміст виконаних завдань	Виконавці	Період виконання
		онлайн-курсів, перевірка виконаних навчальних завдань.	університету,	грудень 2016 року
2	Розробка міждисциплінарних онлайн-курсів	Започаткування та проведення конкурсу серед педагогічних працівників університету з розробки високоякісного електронного контенту МВОК.	ЦЗДВН	Червень 2016 року
		Розгляд заявок, поданих для участі у конкурсі з розробки електронного контенту МВОК.	ЦЗДВН	Червень-липень 2016 року
		Визначення переліку онлайн-курсів, рекомендованих до розроблення та впровадження у навчальний процес.	ЦЗДВН	Серпень 2016 року
		Розробка міждисциплінарних онлайн-курсів, відповідно до результатів конкурсу.	Викладачі університету	IV квартал 2016 року – I квартал 2017 року
		Поетапне розміщення на платформі «Екзаменаріум» нових міждисциплінарних курсів.	ОМЦТЕН, ЦЗДВН	Впродовж 2017 року
		Аналіз результатів реєстрації та навчання слухачів за програмами міждисциплінарних курсів з метою визначення найбільш перспективних напрямів розробки нових курсів.	ЦЗДВН	IV квартал 2017 року

Для категорії випускників шкіл ведеться робота щодо організації курсів для популяризації спеціальностей університету та підготовки до складання ЗНО, які розміщуються на платформі проекту МВОК. Головним завданням зі створення таких курсів виступає активна профорієнтаційна робота для надання можливості абітурієнтам зробити правильний вибір майбутньої професії (спеціальності) та підготовка абітурієнтів до складання ЗНО з використанням платформи МВОК.

Для категорії студентів першого курсу метою навчання за програмами МВОК виступає ознайомлення з існуючими академічними напрямами підготовки в університеті, популяризація паралельного навчання та здобуття

освіти за іншою спеціальністю. Організаційною моделлю такого процесу виступає безкоштовне вивчення студентами двох або трьох електронних курсів обраного напрямку підготовки, а подальше навчання – з отриманням платних сертифікатів про успішне вивчення кожного окремого електронного курсу.

Одним з напрямів використання проекту МВОК виступає реалізація принципів освіти впродовж життя для широкого кола зацікавлених осіб та студентів університету, які хочуть самостійно набути необхідних їм компетентностей в окремій вузькоспеціалізованій галузі знань. Вони можуть використовуватися для аналізу попиту на академічні напрями підготовки, а знання та навички, отримані в результаті навчання, будуть корисними у повсякденному житті слухачів. В залежності від тематики та напрямку таких курсів, можливе застосування безоплатної або комерційної моделі організації навчального процесу, а перелік доступних для вивчення курсів має щороку розширюватися.

Для навчання за програмами МВОК проекту «Екзаменаріум» у 2016 році доступні 30 навчальних курсів за академічними напрямами підготовки «Менеджмент», «Фінанси, банківська справа та страхування», «Право», «Маркетинг», «Економіка». Підтримку навчального процесу забезпечують кваліфіковані викладачі університету, що мають значний досвід роботи з електронними курсами за дистанційною формою навчання.

Структура навчальних матеріалів онлайн-курсів за напрямами підготовки, розміщених у відкритому доступі, представлена у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 - Структура навчальних матеріалів онлайн-курсів.

Напря́м підготовки	Тренажерів	Демонстрацій	Письмових завдань	Відкритих питань
Економіка	65	38	54	1536
Маркетинг	67	40	39	1883
Менеджмент	76	32	51	1503
Право	0	0	36	2435
Фінанси	88	24	52	2911

У 2016 році слухачами проекту «Екзаменаріум» стали 1232 зареєстровані користувачі, 766 з яких розпочали навчання за одним із запропонованих напрямів підготовки. Розподіл учасників проекту за напрямами підготовки ілюструє рисунок 3.1.

Рисунок 3.1 - Розподіл зареєстрованих учасників проекту «Екзаменаріум» за напрямами підготовки.

Подальша реалізація та розвиток проекту МВОК потребує активізації рекламної кампанії та профорієнтаційної діяльності.

Найбільш ефективними методами рекламної кампанії проекту виступають:

– тематичні групи у соціальних мережах з постійним оновленням інформації щодо нових електронних навчальних курсів, популярної та зрозумілої анотації у вигляді вступних відео-роликів, цікавої статистичної інформації.

– реклама на інтернет-ресурсах (контекстна реклама, банерна);

– засоби масової інформації (публікація новин та розсилання прес-релізів для освітніх ресурсів України та зарубіжжя);

– тематичні конференції. (організація та участь працівників університету у семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях).

– друкований роздатковий матеріал (буклети, флаєри, широкоформатні плакати).

4. Навчально-методична робота

До постійних напрямів навчально-методичної та організаційно-методичної роботи ЦЗДВН належать:

1. Моніторинг та удосконалення нормативного й організаційно-методичного забезпечення діяльності ЦЗДВН та позабазових підрозділів.

2. Забезпечення якості навчального процесу та якості освіти за заочною і дистанційною формами навчання. Удосконалення змісту системи організації та структури навчально-методичного забезпечення навчального процесу.

3. Забезпечення однакового змісту компетентностей на заочній та дистанційній формах навчання відповідно до визначених компетентностей у профілях освітніх програм.

4. Розвиток системи дистанційного навчання СумДУ, формування методичних засад організації неперервної освіти в університеті через створення системи масових відкритих онлайн-курсів.

5. Організація та моніторинг методичного забезпечення дисциплін за заочною формою навчання, розроблення і впровадження пропозицій з його удосконалення.

6. Аналіз та удосконалення методологічних основ навчання, організація самостійної роботи студентів, впровадження нових її форм за заочною формою навчання.

Нормативна база ЦЗДВН потребує оновлення відповідно до нових освітніх тенденцій, Національної стратегії освіти в Україні до 2020 року, Концепції дистанційної освіти в Україні, Концептуальних засад діяльності Сумського державного університету, стратегії його розвитку на 2010–2020 рр., формування системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти СумДУ, а також пріоритетів впровадження освіти впродовж життя.

Рада забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти ЦЗДВН: рішення, стан виконання та завдання на поточний навчальний рік

Відповідно до плану РЯ ЦЗДВН на минулий навчальний рік та порядку денного засідань РЯ ЦЗДВН було обговорено та реалізовано ряд питань, а саме:

1. Визначено основні напрямки організаційно-методичного забезпечення якості навчального процесу на заочній та дистанційній формах навчання відповідно до пропозицій інститутів та факультетів.

2. Виявлено нові напрямки удосконалення профорієнтаційної роботи.

3. Обговорено механізми моніторингу якості освітньої діяльності та якості вищої освіти, побудованих на основі організації та участі в опитуваннях

учасників освітнього процесу та зацікавлених сторін освітньої діяльності (студентів, викладачів, роботодавців, випускників та ін.).

4. Проаналізовано стан роботи кафедр в модулі АСУ «Робочі програми» та виявлено основні проблеми, вирішення яких дозволить інтенсифікувати процес введення робочих програм до зазначеного модуля АСУ.

5. Проаналізовано стан забезпечення освітніх програм заочної та дистанційної форм навчання необхідними інформаційними (фонди навчально-методичної літератури та ін.) та матеріально-технічними ресурсами (аудиторний фонд, комп'ютерна база та ін.).

6. Сформовано пропозиції щодо удосконалення навчального процесу відповідно до нових освітніх тенденцій.

7. Обговорено результати аналізу стану освітньої діяльності та якості вищої освіти ЦЗДВН. Розроблено рекомендації з планування кафедрами роботи із удосконалення освітніх програм на новий навчальний рік.

8. Розглянуто та затверджено переліки вибіркових дисциплін, спрямовані на формування загальних компетентностей у 3-му та 4-му семестрах, для студентів заочної та дистанційної форм навчання.

Виходячи із ключових завдань розвитку та забезпечення якості української системи освіти відповідно до Національної стратегії розвитку освіти на період до 2021 року, нормативно-правових актів України у сфері освіти (Закону України «Про вищу освіту»), а також відповідно до Концептуальних засад діяльності Сумського державного університету, стратегії його розвитку на 2010–2020 роки, заходів реалізації та прогнозованих показників, основним завданням ЦЗДВН у сфері забезпечення якості освітньої діяльності та освіти є дотримання стандартів організаційно-методичного та навчально-методичного забезпечення навчального процесу, а також стандартів якості освіти за освітніми програмами за заочною, дистанційною формами навчання для досягнення конкурентоспроможності випускника університету.

ЦЗДВН було проведено аналіз готовності кафедр до поточного навчального року відповідно до таких напрямів та критеріїв перевірки:

– наявність робочих програм дисциплін, їх відповідність робочим навчальним планам та «Загальним вимогам щодо укладання робочої програми та регламенту модульно-рейтингової системи контролю і оцінювання з навчальної дисципліни. Стан введення робочих програм до модуля АСУ «Робочі програми»; наявність у структурі робочих програм питань самостійної

роботи та посилань на джерела; стан розміщення робочих програм дисциплін на сайтах кафедр для забезпечення їх доступності студентам заочної та дистанційної форм навчання; зміст курсу має бути описано таким чином: анотації до тем, посилання на джерела для підготовки тем дисципліни; список рекомендованої основної та додаткової літератури повинен містити інформацію про кількість наявних джерел кожного виду у фонді бібліотеки, про наявні матеріали e-learning до дисципліни, нові джерела відповідно до нових надходжень бібліотеки;

- наявність планів семінарських, практичних занять, завдань для лабораторних робіт;

- наявність методичних вказівок для практичних занять, для самостійної роботи, тематики розрахункових та курсових робіт (проектів);

- наявність пакетів контрольних завдань для перевірки знань з усіх дисциплін усіх напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка;

- запровадження у навчальний процес інноваційних технологій контролю якості навчання та технологій активного навчання;

- забезпеченість програмами всіх видів практик підготовки за всіма напрямами та спеціальностями;

- наявність методичних вказівок щодо виконання дипломних робіт (проектів), державних екзаменів з усіх напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка;

- системність методичного забезпечення викладання дисципліни, наявність навчально-методичних комплексів дисциплін;

- організація самостійної роботи студентів, впровадження нових її форм за заочною та дистанційною формами навчання;

- ведення обліково-звітної документації;

- забезпечення якості навчального процесу для студентів;

- наявність та стан забезпечення матеріалами дистанційних курсів дисциплін спеціальностей на 2016/2017 навчальний рік;

- інформаційне забезпечення навчального процесу, зокрема, наявність та доступність графіку консультацій та ін.

4. План роботи ЦЗДВН на 2017 р.

1. Провести широке коло виїзних профорієнтаційних заходів.
2. Для поширення досвіду впровадження дистанційної освіти, знаходження партнерів серед навчальних закладів в регіонах, залучення контингенту слухачів курсів підвищення кваліфікації – започаткувати проведення семінарів з ІТ-інновацій в навчальному процесі в регіонах розташування ТЦДК .
3. Посилення профорієнтаційної роботи щодо існуючих спеціальностей паралельної освіти.
4. Впроваджувати виконання плану розробки англійських дистанційних курсів за спеціальностями «Комп'ютерні науки та інформаційні технології» (освітні програми: «Інформаційні технології проектування» та «Інформатика»), «Менеджмент», «Право».
5. Поширення розвитку МВОК в університеті.
6. Сумісна робота з Сумським обласним центром зайнятості щодо реалізації програми «45 плюс».